48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1139 4 ՓՈՒԼԼԷ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 14/27 ՄԱՐՏ 1905 21 ՄՈՒՀԱՄՄԱԴԻ 1323 14 ՄԱՐՏ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՊՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիոյ Մեծ ժամատեղի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանկունների Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یوی وسیاسی غزه‌در
صاحب امتیازی : اوهانس قریم
اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	18 Ֆր.

ՑԱՌՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՆՈՒՄՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ԳԱՅԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Իմ Յիշատակներս

(ՍԱՌԱ ՊԷՐՆԱՌԻ ԻՆՔՆԱԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ)

ՔՕՆՍԷՐՎԱԹՈՒԱՌԻՆ ՄԷՋ

Վերջին մրցումս տեղի պիտի ունենար։ Մ. Սամսոն մեծ հաւատք ունէր վրան. բայց երկու շատ գէշ դերտուած էր.— կատակերգութեան մէջ Քազիմիր Տըլավիսեի Մեռուցիներու Դպրոցքէն Օրթանսի դերը, և ողբերգութեան ճիւղին մէջ՝ դարձեալ Քազիմիր Տըլավիսեի Սիքի Աղջիկը։ Շատ աղուոր չէին գար այս երկու դերերը ինծի, երկուքն ալ գրուած ըլլալով ճոռոմաբան ու խրթին լեզուով մը։ Ասկէ զատ, տգեղ էի. մայրս սիրած էր որ մազերս չուկել տամ ի վարայադարձին. ու ես լացեր, ճեմկայտեր էի, տեսնելով այդ մարդուկը՝ որ գլխուս ամէն կողմէ ճեղքեր կը բանար, ըմբոստ մազերս բաժնելու համար։ Ադ թեթեւսոլիկն էր որ, մօրս ներշնչեր էր այդ գաղափարը։ Ո՞ մաուկէսի չափ գլխէս չէր բաժներ իր տխմար ձեռքերը. որովհետեւ ի՛նիս պէս մազի հետ գործ ունեցած չէր երբեք։ Ու հինգ վայրկեանը մէյ մը քիթը բերանը կը ծամուկէր քսելով.

—Ի՛նչ տեսակ մազ է սա, Աստուած իմ, սոսկալի բան է. Քընուկ է աս, խարտեաշ խաչիկի՛ մազ է սա։ Ցեռայ, մօրս դառնալով.

—Գէաք է ածիլել օրիորդին գլուխը, և խնամել մազերը. մինչեւ որ բուսնին։

—Գէտի խորհիմ այդ մասին, ըսեր էր մայրս սրտնեղ։

Ու ատիկա լսելուս, ա՛նկափ ընդոստ դարձայ դէպի իր կողմը, որ ճակատս արբեցի այն գենգուր չնող երիվարէն, զոր այդ մարդը բռնած էր ձեռքը։ Ու այդ երկաթէ մազերս կը լուէր միայն։ Այո՛, մազերս անկանոն կերպով կը գանդրուէին, պէտք էր լսել զանոնք, թեթեւ մը գանդրելու համար։

«Օրիորդին մազերը իրե՛ց այս խենթ գանգրութեան մէջ դագրեր են անկէ. բոլոր թանձրութիւններուն և բոլոր խափշիկութիւններուն մազերն ալ ասանկ են, և օրիորդը, որ բեմական կեանքի կը պատրաստուի, չա՛տ ուշի ազուր պիտի երեւար, եթէ Տիկինին մազերը ունենար»։ բաւական վարարդարը, հիացական յարգանքով մը խնարհելով մօրս առջեւ, որուն մազերը իրաւ որ աշխարհի ամէնէն գեղեցիկն էին։ Խարտեաշ ու ա՛նչափ երկայն որ, ոտքի կեցած ատեն, մազերուն ծայրերը կրունկին կը դէպ-

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ Թիւ 36

ԷՄԻԼ ՇԱՆՊ

ԴԷՊԻ ԲԵԻԵՌ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.
ՔՕԼՕՄՊՕՍ ԿՂԶԻՆ

Երկրախոյզ բրօֆէսէօռ Պէրկըրնի մահուան կսկիծը ամենածանր վիշտ պատճառած էր անոր զաւկին փոքրիկ Պէրթէլի զոր չէին կրնար մխիթարել ամբողջ ուղեւորները։ Դիշերը զայն կղզին մէջ պահելը ա՛լ աւելի պիտի կրնապահէր վիշտը դեռատի օրուան կին, որ անվերջ հեծկլտուքներով հայրիկս, հայրիկս կը հեծեծէր։

Մարտարագէտը զգածուելով որդեգրին յուսահատ արցունքներէն, Տաքիել Ժաքոբի հետ Վիկտորս չզգնաւը ղրկեց զայն։ Այս տեղափոխութիւնն իր անմիջական արդիւնքը ունեցաւ։ Պէրթէլ չգեմակոկ նստելուն պէս պահ մը սոցաս կացութիւնը և սկսաւ հետաքրքրութեամբ զննել մեքենաներն և ուրիշ առարկաները։

Երիտասարդ քարտուղարը կարթՀՀ

ցաւէին ստացած ազդեցութեան վրայ, բացի մեծաւորուհիներէն, որոնք իրենց զարմալի գիրութեանը մէջ կը ճաթէին խնդալէ։ Բոլոր դեռատի աղջիկները՝ գլխէս կը հաւաքէին գնդասեղները, և Մառի Լլօյտ, գրաւիչ էակ մը՝ որուն հետ միւսներէն աւելի մտերիմ էի, ձեռքերուն մէջ՝ առաւ գլուխս, ու գորովանքով գդուեց. «Օհ, ինչ են ըրեր աս, ազուր մազերդ», ըսաւ, ու ժողվեց գնդասեղները. այդ գդուանքը նոքէն փղձկեց զիս։ Վերջապէս, չկուեցայ, յաղթական, առանց գնդասեղի, առանց ոլորքներու։ Բայց խեղճ մազերս, բեռնաւորուած այն իւղէն՝ որով թշուառական վարսայարդարը օծած էր, իրարմէ զատուած ճղիկ ճղիկ, իւղոտ պատրոյգներու պէս վար կը կախուէին երեսս ի վար։ Հինգ վայրկեանի մը չափ գլուխս կախեցի մնացի. յիմարական բարկութեան մը մէջ։ Վերջապէս յաղթեցայ քրքրել ու երկու գնդասեղով վեր առնել։ Բայց մրցումը սկսած էր։ Կարգս ասուերորդին էր։ Չէի գիտեր թէ ի՛նչ պիտի ըսի։ Տիկին Կէրառ քունքերս կը թրջէր պաղ ջուրով, և Օրիորդ ու Պրապէնտէր, որ նոր եկած էր, առանց զիս ճանչնալու՝ կը փնտռտէր ամէն կողմ։ Խեղճը սրունքը կտրեր էր։ Անթացուպով կը քալէր, բայց ուզեր էր գալ։ Տիկին Կէրառ կը սկսէր անոր պատմել մազերուս եղերերգութիւնը, երբ անուն հնչեց սրահին մէջ։— Օրիորդ Շառա Պէրնառ. Լէօթան էր, որ եղքն Քօվէի Ֆրանսէզի մէջ յուշարար եղաւ, և որ օվէնեան ուժգին շեղտ մը ունէր։

Առանց բանի մը վրայ մտածելու, առանց բան մը ըսելու, ոտաւոտ մը քրի, աչքերովս փնտռելով այն ուսանողը, որ խօսակիցս պիտի ըլլար։ Անոր հետ բեմ եկայ։ Զարմացայ ձայնս հնչուելէն, զոր չճանչցայ։ Ա՛նչափ լացեր էի որ, գլխուս էլեր էր, ու քիթէս կը խօսէի։ Լսեցի ձայնը կնոջ մը՝ որ կ'ըսէր. «Ինչ՞ զգիպի. ձգէլու չէին որ մրցումի մտներ. սասակի հարուած է եղեր, քիթը կը վազէ ու երեսը ուռեցեր է»։ Դերս աւարտեցի, խանարհութիւն ըրի ու քաշուեցայ, խեղճուկ ու մեղմաչչուկ ծափահարութիւններու մէջտեղ։ Քաջրջիկի պէս կը քալէի, ու նուաղած ինչպէս բազուկներուս մէջ Տիկին Կէրառի ու Օրիորդ ու Պրապէնտէրի։ Բժիշկ մը կանչել տուին սրահին մէջ, ու հոն չրջող աղմուկը թէ, «Փոքրիկն Պէրնառ նուաղած է, փոքրիկն Պէրնառ անգգայ գետին ինկած է». հասաւ միչեւ մօրս ականջը, որ օթեակի մը խորը կծկուած, կը նեղուէր սասակապէս։

Երբ ինքզինքս գտայ, աչքերս բանալով տեսայ՝ արիկիս աղուոր դէմքը։ Արցունք մը կը փռլիլար իր երկար արտեւանուքներէն կախուած։ Գլուխս գլուխին կրթնցուցած, կուլայի լռիկ,

բայց այս անգամ ա՛լ թէ ազի, այլ անուշ արցունքներով, որոնք չէին այրեր կոպերս։ Ոտքի ելայ, արդուզարդս կոկեցի, ու նայեցայ կանաչորակ հայելիին մէջ։ Տգեղութիւնս փարատած էր քիչ մը. դէմքս ինքզինքէ գոհ էր, մազերս վերստացեր էին իրենց փափկութիւնը, վերջապէս, վառանօրէն, ա՛լ աղէկ էի։

Ողբերգութեան մրցումը աւարտած էր։ Մրցանակները կարդացուեր էին։ Նախորդ տարուան իմ երկրորդ մրցանակս յիշատակութիւնը ըրեր էին։ Ես լպտեր էի։ Օ՜հ, ատիկա որ և է ցաւ չպատճառեց ինծի. կը սպասէի այդէն առաջ։ Ո՛չ առաջին, ոչ ալ երկրորդ մրցանակ տրուեցաւ։ Քանի մը հոգի ի նպաստ իմ ինծի բողոք էին բարձեր։ Ինչպէս յանձնաժողովն անդամ մը, Մ. Բամիլլ Տիւսէ, երկարօրէն վիճաբաներ էր ինծի առաջին մրցանակ տրուելուն համար, հակառակ անյաջող մրցումիս, ըսելով որ, պէտք էր ամէն քանէ առաջ հաշուի առնել իմ քնութեան նիշերս, որոնք սքանչելի էին, ինչպէս նաեւ դասի նիշերս, որոնք լաւագոյններն էին։ Ոյի՞նչ կրցաւ փարատել այն գէշ տպաւորութիւնը՝ զոր առաջ բերեր էին այդ օրը անգամին ձայնս, ուռեցած դէմքս և մազերուս թանձրացած գանգրները։ Կէս ժամուան դադարէ մը ետքը, որուն միջոցին Բօրթօ խմցուցին ինծի, և խորհրդէն հաստատ մը կերցուցին, կատակերգութեան մրցումին ժամը հնչեց։ Կատակերգութեան մէջ կարգս ասանուերորդն էր։ Կատարելապէս ինքզինքս գտնելու երկար ժամանակ ունէի ուրեմն։ Ու ատկէ զատ, մտքատէր ընազդովս կը գուշակէի թէ յաղթող պիտի հանդիսանամ։ Անիրաւութիւնը կ'ընդվզեր զիս։ Այդ օր մրցանակէս զրկուեր էի. բայց կը մտածէի թէ, պէտք էին տալ զայն, ի՛նչ որ ալ ըլլար։ Որոշեցի ձեռք ձգել կատակերգութեան մրցանակը։ Ու այն չափազանցութեամբ՝ զոր ուշիմ ամէն բանի մէջ, գլուխս կը վերցնէի։ Առաջին հանդիսանալ, ամէնէն նախանձելին, ամէնէն հռչակաւորը ըլլալ, ու մասներուս վրայ կը համբրէի ձիրքերս։ Չնորհալիութիւն, հրապոյր, գիրք, գեղեցկութիւն, խորհրդաւորութիւն ու աչքի զարնող յատկանիշներ։ Մ՛հ, ամէն բան, ամէ՛ն բան։ Կը տեսնէի որ, ուշնէի այս բոլորը, ու երբ տրամաբանութիւն ու պարզամտութիւնս մէջտեղ կը հանէր տարակոյս մը, կամ... բայց... իմ ասապէական յատկութիւններս այդ թուումին առջեւ՝ իմ ԵՍս, պաքքաքաէր ու նորօրինակ, կը գանէր պատասխանը, յստակ, հատու ու անվերադարձ։

Ահա այս մտանաւոր պայմաններուն, միտքի այս վիճակին մէջ էր որ բ'մ կ'ելլէի, երբ կարգս կուգար։ Մրցումիս ընտրանքը շատ խենթ բան մըն էր.

մտնացած կին մը, լուրջ ու խոհական և ես տարիքս աւելի պզտիկ երեւցող տղեկ մըն էի։ Սակայն և այնպէս, կրցայ ըլլալ խիստ յաջող, խիստ լուրջ, և խիստ տարեց և ապշեցուցիչ յաջողութիւն մը ունեցայ։ Կերպարանափոխ եղած էի, ուրախութենէս կը խենթենայի, առաջին մրցանակ պիտի առնէի։ Օ՜հ, չէի տարակուսեր որ առաջին մրցանակը միաձայնութեամբ ինծի չտրուի։

Վերջապէս, մասնախաւմին անդամները իրենց խոշոր օթեակները քաշուեցան։ Լռութիւնը տիրեց սրահին մէջ. թեմին վրայ։ Նախ կանչուեցան մանչերը։ Առաջին մրցանակ չի կար։ Յետոյ լսուեցաւ անունը Բարթուրիւ, ստանալու համար երկրորդ մրցանակը՝ կատակերգութեան մէջ։ Բարթուրիւն՝ այսօրուան Բոլ Բոռէլն է, Վօավիլի անօրէնը, և Ռէժանի ամուսինը։ Յետոյ կարգը եկաւ աղջիկներուն։ Դուռին բերանը կը կեայի ես. պատրաստ՝ բեմ խոյանալու։ Ու լռութեան մէջ սկսաւ բարձրանալ վճռական խօսքը. «Կատակերգութեան առաջին մրցանակ». ոտքս առաջ նետեցի, հրելով հասակաւոր աղջիկ մը, որուն գլուխը առջեւս անկուած էր. «Կատակերգութեան առաջին մրցանակ՝ միաձայնութեամբ՝ Օրիորդ Մառի Լլօյտի»։ Ու հասակաւոր աղջիկը, զոր առջեւէս հրեր էի, դէպի բեմ ուղղուեցաւ հասակագեղ ու ճառագայթելով։ Քանի մը բողոքներ լսուեցան, բայց իր գեղեցկութիւնը, պատկառելի հրապոյրը տեղի տուին ամէն բանի, ու Մառի Լլօյտ ծափահարուեցաւ։ Ան քովէս անցաւ ու փափկօրէն սիրեց զիս։ Շատ մտերիմ էինք իրարու հետ, ու ես չափազանց կը սիրէի զինքը, բայց աննշան ուսանող մը կը նկատէի։ Զեմ գիտեր թէ նախորդ տարի վարձատրուա՞ծ էր թէ օ՛չ. բայց չէի սպասեր իր մրցանակ առնելուն։ Բար կարած էի։ «Կատակերգութեան երկրորդ մրցանակ Օրիորդ Մառի Լլօյտի»։ Չէի լսեր այս խօսքը։ Զիս բեմ քշեցին, ու մինչ խանարհութիւն կ'ընէի, կը տեսնէի հարիւրաւոր Մառի Լլօյտներ. որոնք կը չրջէին առջեւս։ Ոմանք կը ծաղրին զիս, ուրիշներ համբոյրներ կը ղրկէին։ Ոմանք կը փչուէին, ուրիշներ ողջոյններ կուտային։ Մեծ, մեծ Մառի Լլօյտներ էին ատոնք ամէնքն ալ։ Անոնց հասակը տախտակամածէն բարձր էր, ու անոնք գլուխնուն վրայ կը քալէին, ու դէպի ինծի կուգային, կը գրկէին զիս, կը սեղմէին, սիրաս կը ճմլէին։ Կարծեմ դէմքիս գոյնը հագուստս ճերմակ էր։ Կոմանոցը քաշուելով, առանց բառ մը արտասանելու, նստարանի մը վրայ ինկայ, ու ես դիտէի Մառի Լլօյտը, որուն շուրջը պատած էին աղջիկները, ու չնորհաւորութիւններ կ'ընէին։ Գեղեցկութեան մրցանակ մըն էր որ տրուած էր Մառի Լլօյտի, ու մասնախումբը իրաւունք ունէր։ Բեմ ելած ատեն դէմքը ժպտուն էր, յանկուցիչ՝

Սկիլիմէնի դերին մէջ, որ իր մրցման նիւթն էր. և հակառակ իր խօսուածքին միօրինակութեանը, արտասանութեան թափթփուածութեանը, խաղին անանձնականութեանը, քուէն վատկած էր ան, որովհետեւ Սէլիմէնի մարմնացումն էր, քանի տարու այդ վայելչագեղ կինը, այնչափ անմեղօրէն անգութ։ Մոլիէռի երկնած իտէալը մարմնացուցեր էր ան։ Բոլոր այս խորհրդաւորութիւնները եռաքն յեղյեղուեցան ուղեղիս մէջ, և այն ա՛նչափ վշտաբերի առաջին դասը՝ մեծ ծառայութիւն ունեցաւ ապարէզիս մէջ։ Երբեք չմոռցայ Մառի Լլօյտի մրցանակը, ու ամէն անգամ որ դերի մը ստեղծագործութեանը աշխատած եմ, ստեղծագործուելիք անձին կմախքին անդրադարձած եմ նախ։ Ոտքէն մինչեւ գլուխը հանուեցուցած եմ զայն, քաշուեցուցած, բարեւել տուած, նստեցուցած, ոտքի հանած։ Փնտռած եմ թէ, ի՞նչ է իր անձին առաւելութիւնը, իր գլխաւոր թերութիւնը, իր բնաւորութիւնները, և այլն։ Վերջապէս ջանացած եմ նախ հանրութեան ներկայացնել անձը մերկացած, և ա՛նպէս, ինչպէս պատմութիւնը կը ներկայացնէ զայն,— եթէ պատմական անձ մ'է նա,— ա՛նպէս՝ ինչպէս վիպասանը նկարագրած է, եթէ մտացածին անձ մըն է։ Յաճախ ուզած եմ բանդագրել հանրութիւնը՝ դառնալու ճշմարտութեան, և ոտնակոխ ընելու առասպելական մէկ կողմը այն ինչ անձին, ինչպէս որ այսօրուան վաւերական պատմութիւնը կը ներկայացնէ մեզ՝ այդ մարդոց իրականութեան մէջ ի՛նչպէս ըլլալը։ Բայց հաստակութիւնը չէ՛ հետեւած ինծի. և չու

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի Մարտ 23ի երեկոյեան տպագրութենէն

Ռուսական բանակին կողմէ Թիւլինկի պարպուիլը առ հասարակ զարմանք պատճառած էր, որովհետեւ կ'ենթադրուէր թէ մասամբ բարձր ջուրներէ կազմուած ա՛յն տեղի կիրճը չրջակայ բարձրութիւններուն հետ մէկտեղ նեռանկի դիրք մը պիտի կրնար ըլլայ, ուր Ռուսք պիտի կրնային ժամանակ մը դիմադրել Ճարոնցիներուն յառաջխաղացութեան և հեռապնդումին՝ նախապէս պատրաստուած ամրութիւններուն շնորհիւ։ Մուքդէնի ճակատամարտին վրայ ռուսական թերթի մը ուղղուած թղթակցութիւն մը, զոր ստորագրած է ծանօթ ռուս պատերազմական թղթակից Նէվիրօվիչ Տանչենքօ, կը գրէ թէ Թիւլինկի մէջ ամրացած դիրք բնաւ չկար, տեղին ազմուկով հրապարակ նետուած այն զրոյցները թէ Ռուսք զօրեղապէս ամրացուցած էին Թիւլինկը՝ բոլորովին չինծու խօսքեր էին, և հետեւաբար վերին հրամատարը չհամարձակեցաւ նոր ճակատամարտի մը վտանգը աչք առնել, քանի որ եռեւն ալ կիրճ մը կար, և այսպէս գուցէ վատնէր իր մնացեալ բանակին ամբողջ կազմութիւնը։ Ռուս պատերազմական թղթակցին այս խոստովանութիւնը ամէն կողմ զարմանք առաջ բերած է։ Թէեւ պատերազմէն առաջ Թիւլինկի դիրքին ամրութիւններուն մասին շատ բաներ լսած էինք, և ռուս հրամատարութիւնը շատ բաներ գրած էր, բայց հիմա կ'իմանանք թէ Ռուսք ահագին դժուարութիւն են զայն պաշտպանելու մասին։ Այս ալ նոր սխալ մը անա օխալմունքներու և անհոգութիւններու ա՛յն երկար շարքին մէջ, որոնցմով խիստ հարուստ է այս Պատերազմը ռուսական կողմէն։

Մոսկալ Նէպոկաթովի հրամատարութեան տակ գտնուած ռուս նուաստ խումբը, որ մարտ 13ին Սուտայի ծովածոցը մտաւ Միշերկրակաթի մէջ, մարտ 21ին, երեքշաբթի մեկնեցաւ այդ ջուրերէն, Սուէզի ջրանցքն անցնելու և Կարմիր ծովուն միջոցաւ Ճիպոնի երթալու համար։ Սուտայի ծովածոցէն մինչեւ Ճիպոնի ճամբորդութիւնը 10—12 օր կը տեւէ, ա՛յնպէս որ երբ ծովակալ Ռօժէսթվէնսքի նուաստորմին մեծ ու կարեւորագոյն մասին հետ Աւէշի ծովածոցը հասնի, ամբողջ ռուսական նաւային զօրութեանց միացումը պիտի կրնայ տեղի ունենալ ապրիլի առաջին օրերուն Ճիպոնի բացերը։ Ռուսիոյ ծովային նախարարութիւնը մայիսին մտադիր է Բրազիլիատէն և Լիպաւէն եռամայ հասնել չորրորդ նաւախումբ մըն ալ, որ պիտի բաղկանայ նորագեալ զրահաւորներէ և յածանաւերէ։ Եթէ Ռօժէսթվէնսքի այս չորրորդ նաւախումբին ալ պիտի սպասէ, հետեւաբար Խաղաղական Ովկիանոսին մէջ նաւատորմի գործողութիւնները պիտի չթացուին յուլիսէն առաջ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԼՈՒՐԵՐ ՌԱԶՄԱՎԱՅՐԷՆ

Բեթերպպուրգի Թայմզի թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ.— Ռուսական երեք բանակները վերակազմուեցան Մանչուրիոյ մէջ և համախմբուեցան Զանկչունի հարաւակողմը։ Հետեւաբար Մուքդէնէն քաշուած եղան Խարպին՝ ամենաեղ ճամբուն կէսը։ Պաշտօնական չրջանակներու մէջ կ'ենթադրուի թէ այսուհետեւ ռուս զօրութիւնները ուժգնութեամբ պիտի պաշտպանեն մասնաւորապէս մէն մի հող 150 վերստ հեռաւորութեան վրայ, որ Զանկչունը կը բաժնէ Խարպինէն։ Մատակարարութեան դժուարութիւնը պիտի լուծուի Զիթայէն երթալիք նպարեղէններուն միջոցաւ։ Ճարոնցիք երկաթուղիին գծին երկայնքէն կը յառաջանան Խարպին, իսկ մեծ պղտոտէն ալ Քիրին։ և ծովեզերքին երկայնքէն Վլատիվոսթոքի դէմ։

ՆՈՐ ԶՕՐԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Նոր զօրահանութիւնը ընդարձակ սահմանի վրայ պիտի կատարուի մարտ 30ին։ Կովկասեան զօրքերուն առաջին մասը ապրիլ 4ին ռազմավայրը կը մտնեն։ Զօրավար Լինէվիչ մարտ 22ին Սէօրիքայի մէջ կը գտնուէր։

Զարը խնդրեց զօր. Տրակոմիրովէն որ Բեթերպուրգ մնայ։ Նախկինաց օրը ընդունեց Մոսկուայի զինուորական չրջանակին հրամատարը, որ յայտնեցաւ Բեթերպուրգ կանչուած էր նոյն չրջանակին կայսերական նոնանիշներուն ի զէն կոչուելու խնդրոյն համար։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵԼՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Ռուսիոյ ելմտական նախարարը Բօքովցեվ հետեւեալ պաշտօնական հեռագիրը ղրկեց Թայմզի.— «Ձեր Բարիզեան թղթակիցը յուսվար 6ի Թայմզի մէջ հետեւեալը գրած էր.— «Երբ Ռուսիա Բորթ Արթուրը գրաւեց, ամէն պարագայի մէջ ճարոնի հետ պատերազմի մը կը սպասէր։ Ելմտական նախարարը այսպիսի պատերազմիմը պատահականութեան համար տրամադրելի դրամին հաշուեկշիռը պատրաստելով, տեղեկացուց թէ 980 միլիոն ռուպլ պարտատ գումար մը կայ, տեղին գումար մը ա՛յնպիսի երկրի մը համար, որ ընդհանրապէս աղքատ կը նկատուի։ Այդ գումարէն ո՛րքանը մնացած է, մարդ չի գիտեր։ Կ'երեւի թէ երկրին կարծեցեալ միլիոններն ալ այդ գումարին հետ հաշուուած են»։

Ռուս նախարարը թղթակցին այս խօսքերը մէջ բերելով, կը յարէ ինք իր կողմէ.— «Գիտնալով որ ձեր թերթը մեծ տեղ կը գրաւէ լրագրութեան մէջ և համոզուած ալ ըլլալով ձեր բարեմտութեան վրայ, կը հրաւիրեմ ձեզ Բեթերպուրգ գալ և անձամբ տեսնել Պետական Պանքային Գանձարանին մէջ պահեստի ոսկեդրամը։ Կրնաք ձեզի հետ բերել փորձառու մասնագէտներ ոսկիները և ոսկիի ձուլերը հաշուելու համար»։

Թայմզ հետեւեալը պատասխանեց.— Շնորհակալ ենք Ձեր Վսեմութեան բարեացակամութենէն բայց կը ցաւինք որ պիտի չկրնանք ընել Ձեր առաջարկած փորձը, որովհետեւ այդպիսի փորձ մը խմբագրական աշխատութիւններու չրջանակին չի պատկաներ։ Բարիզի մեր թղթակիցը նոյն յօդուածին մէջ խոստովանած էր արդէն մեծաքանակ դրամական պահեստին գոյութիւնը։ Անոր հարցուցած կէսը սա՛ էր միայն թէ ռուս կառավարութիւնը մինչեւ ո՛րքան կրնայ գործածել այդ պահեստի գումարները, առանց վնասելու պետական վարկին»։

Թայմզ իր խմբագրականին մէջ կ'ըսէ.— «Ամէնէն մեծ խնդիրը սա՛ է.— Ռուսական Պետութիւնը պիտի վճարէ՞ իր յանձնառութիւնները կանոնաւորապէս թէ ոչ։ Այս խնդիրը կախում չունի բնաւ սա՛ պարագայէն թէ Ռուսիա մեծամեծ գումարներ կրնայ ունենալ իր պետական գանձարանին մէջ և այլ թէ պետական պարտաւորութիւններուն ինչ համեմատութեամբ և ինչքան դրամ կրնայ տրամադրելի ըլլալ։ Օգուտ չունի հաշուեփակին մէկ կողմը միայն ներկայացնել առանց միւս կողմն ալ ցոյց տալու։ Այդ հաշուեփակ միլիոնները արդէնք են գուցէ փոխառութիւններու, որոնք իրապէս ապահովուած չեն, և այդ միլիոնները կարելի է չարունակ գործածել և մէջտեղ նետել փոխառուն նոր փոխառութիւններու յորդորելու համար»։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ԶՕՐԵՐ

Եօթներորդ զօրաբանակը հրաման ստացաւ Մ. Արեւելք մեկնիլ Թօրիսէն (հարաւային Ռուսիա)։ Նոյն գաւառին զինուորական հրամատարը ճամբայ ելաւ աչքէ անցընելու զօրաբանակին զանազան պարագաները Սեվաստոպոլի, Թէոդոսիայի, Քերչի և Սէնգիերօպոլի մէջ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Ամերիկացի Մր. Շվալ Նիւ Եորքէն չոգենաւ նստաւ Բեթերպսբրկ երթալու։ Իր ճամբորդութեան նպատակն է նաւային չինութիւններու պայմանագրութիւններ կնքել ռուս կառավարութեան հետ։ Մր. Շվալ Ուաշինկթընի ռուս դեսպան Բաթինի կոմսին հետ երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ մեկնելէ առաջ։

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԻՆ ՄԷՋ

Երկու եւրոպական ընկերութիւններ երկու ամիսէ ի վեր բանակցութեան մէջ էին Ճարոնի կառավարութեան հետ՝ Բորթ Արթուրի նաւահանգիստին մէջ ընկղմած ռուսական մարտանաւերը չորին երեսը հանելու պայմանագրութիւն մը կնքելու համար։ Ճարոն յանկարծ իրենց բանակցութիւնները, չուզելով օտարներ գործածել զինուորական գործողութենէն հետ կապ ունեցող ոչ է ճիւղի մէջ։ Ճարոն յայտարարեց թէ այդ գործը պիտի յանձնէ իր ճարտարագէտներուն և այս նպատակաւ գնեց Շուէյական խոշոր չոգենաւ մը՝ ուղակի գործողութիւններու յատուկ, որ արդէն ճամբայ ելաւ Բորթ Արթուր երթալու համար։

ՃԱՔՈՆԻ ԿԱՅՍԵՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆԸ

Միքատոն Սուրբ Գանձու պատուանշանին ստացողներուն ստանձնումը տուաւ գերան զօրավար Մէքէլի, որ չատ տարիներ ճաքոնական բանակին մէջ ռազմավարդարութեան և ռազմագիտութեան գլխաւոր ուսուցիչը եղած է։ Այդ պատուանշանը Ճարոնի ամենաբարձր պատուանշաններէն մին է։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Նայէ Ֆրայէ Բրէսէի Մարտ 24ի թիւէն

ՌՈՒՍ ՍՊԱՅԱԿՈՅՏԻՆ ԶՕՐԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Բեթերպուրգէն էֆօ տր Բառիի Թղթակիցը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ Սպայակոյտին զօրահանութեան ծրագրի մասին.— Փիլ ժամանակի մէջ չարժման մէջ պիտի դրուին եօթը զօրաբանակներ, այսինքն Գրօսթ-Լիթօվսքի 19րդ, Քիէվի 21րդ, Վարշաւայի 15րդ, Լուպլինի 14րդ, Տօրբաթի 18րդ, Կալկասեան 1 և 2 զօրաբանակները, ընդամէնը 200 000 հոգի։ Այս զօրաբանակներուն սպաները պիտի մնան Ռուսիոյ մէջ, և պահեստի սպաները պիտի կոչուին ծառայութեան։ Այս զօրաբանակներէն զատ Մ. Արեւելք պիտի դրկուին նաեւ 150,000 հոգի, այսինքն հեծելազօրաց 10րդ զօրաբաժինը, 22, 23 և 24 հրետանիի կիսաբաժինները, վերջապէս հարիւր պահեստի վաշտ, օրինցմէ վերջ չարժման մէջ պիտի դրուին նաեւ ուրիշ հարիւր վաշտեր։ Ընդ ամէնը 350.000 հոգի։ Այս միջոցիս Մանչուրիոյ ռազմավայրը գտնուած զինուորներն ալ հաշուելով համագումար պիտի ըլլայ 600,000 հոգի։ Այս հաշուէն դուրս պիտի ըլլան երկաթուղիին պահպանութեան և Վլատիվոսթոքի յատուկ զօրքերը։ Այս 600 000 հոգին պիտի բաժնուին չորս բանակներու, որոնց հրամատարութիւնները պիտի ըլլան հետեւեալ կերպով.— Առաջին բանակին հրամատար՝ զօր. Սարսլպայէվ. երկրորդին՝ զօրավար Բռուլպարս, երրորդին՝ զօրավար Մէյենտորֆ, իսկ չորրորդին հրամատարութիւնը պիտի յանձնուի վեցերորդ զօրաբանակին հրամատարին Շուլկարէվսքիի։ Զորս բանակները պիտի բաժնուին երկու համախմբութիւններու։ Ասոնցմէ առաջինին պիտի հրամայէ զօրավար Լինէվիչ, երկրորդին ալ Բուլուրթքին։ Իսկ վերին հրամատարութիւնը պիտի ստանձնէ Մեծ-Դուքս Նիքոլա Նիքոլայէվիչ, որուն սպայակոյտի պետը պիտի ըլլայ Սուխոմլինով։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Բարիզի մէջ ֆոնտարութիւնները հարթուեր են, և ֆրանսական Գանձարանը Ռուսիոյ պիտի տայ 600 միլիոն ֆր.ի փոխը, որ Ռուսիոյ պիտի վերադառնի 15 տարուան մէջ վճարելի։ Ռուս կառավարութիւնը 500 000 ռուբլի չունի պիտի տայ ֆրանսական գինագործարաններու, իբրեւ փոխարինութիւն մը ֆրանսական բորեցաց-մասնաբաժնեան։ Ֆրանսական պանքներու ներկայացուցիչ Մ. Հօթինկերի և Ռուսիոյ ելմտական նախարարին միջեւ յոյժ գաղտնաբար թղթակցութիւն մը տեղի ունեցաւ։ Բայց փոխառութեան հրապարակ ելնելու ժամանակը կարելի չէ առկայն որոշել։ Եթէ Ռուսք այս չարաթներու նոր պարտութիւն մըն ալ չկրեն, և նոր զօրքերը յաղթութեան յոյս մը տան Ֆրանսացիներուն, հաւանական է որ փոխառութեան թուականը չուշանայ։ Ինչպէսները երբ Ֆրանսական պանքներուն ներկայացուցիչները Բեթերպուրգ գացին, բանակցութիւնները վերջանալու վրայ էին, երբ յանկարծ Մուքդէնի ճակատամարտը եկաւ վերիվայր ըրաւ ամէն ակնկալութիւն։ Դիտուեցաւ թէ ա՛յլ ճաքոնական ներկայացուցիչք Բեթերպուրգ կը գտնուէին, որոնք կատարեալ յանձնառութիւն մը պահէին ռազմավայրի դէպքերուն վրայ։ Երբ պաշտօնական տեղեկութիւններ կ'ուզէին, պատասխան կ'առնէին թէ գործը փափաքուածէն պէս կ'երթայ, մինչդեռ նոյն միջոցին արդէն սկսած էր Բուլուրթքինի նահանջը։ Ապա, Ֆրանսայի ներկայացուցիչները Բարիզի իրենց պանքներուն վարիչներուն ծածկագիր նամակներուն և հեռագիրներուն միջոցաւ միայն ճշմարտութեան վերահասու եղան ռազմավայրին դէպքերուն վրայ, որոնց մասին Բեթերպուրգ լուութիւն կը պահէր։ Ներկայացուցիչները, իրենց միտքը փոխեցին ռուսական բանակին պարտութեան վրայ։ Ասկէց զատ, Բարիզէն լուր առին որ չատ մը սառբագրողներ իրենց յանձնառութիւնները եւ քաշեցին, և հետեւաբար բռնի կերպով փոխառութիւն մը ը՛ելը կը բռնայ անարտիւ հետեւութիւններ ունենալ, և որով բոլորովին կրնայ վնասուիլ ռուսական ապագայ սեղանաւորական ոչ է գործողութիւն Ֆրանսայի մէջ։ Ներկայացուցիչները ելմտական նախարարին հաղորդեցին իրենց դիտողութիւնները և տարակոյսները, և յայտարարեցին թէ հարկ է փ-խել պայմանները։ Ելմտական նախարարը իր որոշումը չփոխեց իր կարգին, և ասոր վրայ ներկայացուցիչները Բարիզ դարձան, այս տոհմիկ ձեռքի տակէ ուսումնասիրելով նաեւ Ռուսիոյ տնտեսական կացութիւնը և իրերը։

ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԶՐՈՅՑՆԵՐԸ

Եղ. կէս տրէ Վերջ Լոնտոնի մէջ նախարարաց Խորհուրդ մը տեղի ունեցաւ, և իսկոյն ամբողջ մայրաքաղաքին մէջ զանազան զրոյցներ տարածուեցան։ Հեռագրական գործակալութիւնը լուր տարածեց թէ Դահլիճը ներքին գործերուն համար չէր որ նիստ բրաւ, այլ նկատ առնելու համար ապարդիւրութիւններ՝ ռուսեւճաքոնական պատերազմին մէջ Տէրութեանց կողմէ միջամտութեան մը մասին։

Բեթերպուրգի Սպանիատրի թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ.— «Բանաւոր պատճառներ ունիմ համոզուելու թէ պատերազմը չարունակելու անկարելութիւնը երթալով կ'աւելնայ։» Լոնտոնի կառավարական չրջանակներուն մէջ դարձեալ այն կարծիքը կայ թէ ռուս կառավարութեան կարծեցեալ նոր զօրահանութեան նպատակը դիւանագիտական է, և լոկ ձեւակերպութիւն է, և զինուորական նպատակ չունի։ Դիտելի կէտ մըն է նաեւ թէ վերջին թղթաբերով Լոնտոն հասած ճաքոնական թերթերը յայտնապէս կը ծանուցանեն թէ Ճարոնի ազգային հարստութիւնները երկարաեւ պատերազմի մը չեն կրնար տոկալ, և ազէկ կ'ըլլայ որ հաշուութեան գաղափարը միտքէ չհեռաքրւի։ Եթէ ոչ՝ պիտի պարտաւորուի Ճարոն տրտասանմանի մէջ նոր փոխառութիւն մը կնքել։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԾՈՎԱՄԱՐՏԸ ՍԿՍԱԾ?

ՃԱՔՈՆՅԻՔ ՆՈՐԷՆ ՊԱՇԱՐՈՒՄ ԿԸ ՓՈՐՁԵՆ

ՃԱՔՈՆ ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ Կ'ՈՒԶԷ

ԼՈՆՏՈՆ, 25 մարտ.— Զրոյց կայ թէ Հնդկաց ծովուն մէջ ճաքոնական թորիլիանաւեր յարձակեցան Գալթիկի նաւաքարմին վրայ և յարձակման արդիւնքը յայտնի չէ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Շոգենաւ մը տեսած է որ Ռօժէսթվէնսքիի նաւատորմիղը Սէյլան կղզիին 8—900 մղոն բացերէն դէպի հարաւ-արեւմուտք Սուէսի ծոցին կ'երթար։ Ճարոն նաւաքարմին ալ այդ ուղղութիւնը բռնած ըլլալով հաւանական է որ սպասուած ծովամարտը տեղի ունենայ Սուէսի նեղուցին մէջ։

— Բեթերպուրգի ռուս ծովային պաշտօնատուն ոչ է լուր չունի թէ ծովամարտը սկսած է թէ ոչ։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Սպարապետ Ֆինէվիչ 36 ժամէ ի վեր ոչ է հեռագիր հասած չըլլալով, զինուորական չրջանակներու մէջ մեծ անձկութիւն կը տիրէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Մուքդէնէն կը հեռագրեն.— Զօր. Նոկի կը չարունակէ առաջանալ ռուս բանակը պաշարելու համար։ Իր բանակէն մէկ քանի հեծելախումբեր հասեր են արդէն Սունկարի գետին մօտ։ Ռուսք կը չարունակեն նահանջել։ Միւս կողմէն ալ զօր. Բուրքի կը սպառնայ պաշարողական չարժումով մը տեղալ Ռուսերը։

ԲՍՐԻԶ.— Խարպինէն կը տեղեկացուի էֆՖՕՐՄասիօնի.— Ճարոնցիք 5 զօրագունդ գրկեցին արեւելք չատ մը թնդանօթաձիգներու և թընդանօթներու հետ։ Ասոնք դէպի Հայլունկիչունկ կ'առաջանան լեռներէն և ձորերէն։ Ճարոնցիք մտադիր են յարձակիլ այդ քաղաքին վրայ։ Ճարոնցիք միշտ նոր զօրքեր կը ղրկեն արեւելք։ Քիրինը պաշարելու մտքով։ Զօր. Լինէվիչ իր բանակներուն դիրք որոշած է, դիմադրելու համար ճաքոնական արշաւին դէպի Քիրին և Զանկթուն։ Ռուս առաջապահները մարտ 23ին ցորեկն ու գիշերը ամբողջ կռուեցան զօր. Մուքարօֆի հրամատարութեան տակ։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Ճարոն հաշուութեան կնքումը առաջարկեց ռուսիոյ, յայտնելով իր պայմանները, որոնց հետեւանքն Ճարոն բնաւ պատերազմական տուգանք չպիտի պահանջէ, այլ միայն կռիւով ձեռք ձգած կարգ մը իրաւունքներն ու արտօնութիւնները պիտի պահէ։ Ռուս նախարարութիւնը որոշած է այս պայմաններուն մասին խորհրդակցիլ։ Զարը այս մասին ոչ է որոշում չէ տուած։ Հաշտութիւն կնքելուն զրոյցները այնքան տարածուած են որ պետական պաշտօնարաններուն մէջ անգամ այդ հաւատը կայ։ Մանաւանդ որ Արտաքին գործոց նախարարութիւնը այդ մասին խիստ լռութիւն մը կը պահէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Հաշտութեան մասին յոյսերը կ'ամրանան։ Ճարոն պատասխանելով իրեն եղած մատերմական առաջարկներուն, ընդհ. գաղափար մը տուած է իր պայմաններուն վրայ։ Այս պայմանները Լոնտոնէն Բեթերսպուրգ հեռագրուեցան։ Սէնթրալ Նիւզ կ'ըսէ թէ Ճարոն եռ չի կրնար տուգանք պահանջել և ատոր համար 125 միլիոն ռուբլի կ'ուզէ։ Բայց կը ծանուցուի թէ Ռուս կառավարութիւնը տուգանքը ընդհանուր ձեւին մէջ չընդունիր այլ բոլոր ծախքերը վճարելու յանձնառու է։

ԲԱՐԻԶ.— Մեծ դուքս Նիքոլա որ Մանչուրիա պիտի երթայ, Զարին կողմէ պաշտօնատարած է ռազմագաղտին վրայ ճշմարիտ տեղեկութիւն մը քաղելու, որպէս զի հաշտութիւնը կամ պատերազմը բան ալնմ որոշուի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Զինաստան ծանուցաներ մը ղրկելով Մեծ Տէրութեանց կը յայտնէ թէ պատերազմին երեսէն Զինական երկիրը մեծամեծ վնասներու կ'ենթարկուի և կը խնդրէ որ այս վիճակին վերջ մը տրուի։ Հաւանական է որ այս դիմումին ելք մը տրուի։

—Սպանիատի Թոքիոյի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Բորէա լանձն առաւ 10 միլիոն ենի փոխառութիւն մը ընել Ճարոնի, անոր պիտանեցին կազմակերպութեան համար։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Զարը հրամայեց 100ին 5 տակոսով 200 միլիոն ռուբլիի ներքին փոխառութիւն մը կնքել, զորս պիտի հոգան ռուս պանքարները։ Փոխառութիւնը 100 միլիոնի համար պահանջ կայ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ճարոնի նոր փոխառութեան ամբողջն ալ սաորագրուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ.— Վլատիվոսթոքէ կը հեռագրուի թէ հոն 80,000 ռուս զօրք կայ։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Քոնսթանթին Քոնսթանթինովիչ մեծ գուքսին կինը աղջիկ մը ծնաւ։

—Վարշաւոյ զինուորական հրամատար կարգուեցաւ Տօնի բանակին սպայակոյտի պետ զօր. Բլէվէ և սահմանական տեսուչ՝ Վարշաւոյ վերաքննիչ ատեանին ընդհ. դատախազ Մ. Քովալինսքի։

ԺԻԼ ՎԷՐՆԻ ՄԱՀԸ

ԲԱՐԻԶ.— Հռչակաւոր վիպասան Ժիւլ Վէրն մեռաւ Ամիէնի մէջ, 77 տարեկան հասակին մէջ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՈՒՂՂԱՓԱՌ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ առաւ նախագահեց Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիի արարողութիւններուն և քարոզեց։ Ն. Սրբազնութիւն երէկ իրեկոն եւս նախագահեց Մայր եկեղեցիի արարողութիւններուն և Հաւատով Խոստովանիմ «Պարզեւիչ Ողորմութեան» ուսը բացատրեց։

«Աղի չարքաւն բացատրեցինք, ըսաւ Ն. Սրբազնութիւն, թէ մենք ինչպէս կենցաղ մը ունենալու ենք, որպէս զի երբ մահը գայ մեզ անպատրաստ չգտնայ։ Այսօր ալ պիտի բացատրենք թէ ինչ են Քրիստոնէի մը պարտաւորութիւնները, մասնաւոր ճամբորդութիւնը կատարելու համար, որովհետեւ մեր առաջնորդած փոխիլը ճամբորդութիւն մըն է, հիշդ այն ճամբորդութիւններուն պէս, զոր կը կատարենք մեր այս կեանքին մէջ։ Եւ երբ ոչ է ուղեւորութեան մը կը ձեռնարկենք, մեր բոլոր պիտոյքները կը հոգանք նախ և յետոյ ճամբայ կ'ելլենք։ Այսպէս քրիստոնէին դէպի Ասպգեղած ճամբորդութեան միջոցին երեք բան պէտք են ա՛որ. Ուղղափառ հաւատք. Բարի Գործ և Ս. Մարմնոյ և Արեան Հաղորդութիւն։ Երեք էական կէտեր, որոնց տեղեակ է արդէն քրիստոնեան իր տղայութենէն։ Նախ բացատրենք թէ ի՞նչ է ուղղափառ հաւատքը և ի՞նչ կը նշանակենք երբ ուղղափառ կ'ըսենք։ Մեր Հայ Առաքելական եկեղեցին Ուղղափառ է, անոր համար որ Առաքեալներուն, Լուսաւորչին և մեր հայրապետներուն կողմէ մեզի հաղորդուածն է։ Բայց ի՞նչն է որ մեւս եկեղեցիներն ալ ինքզինքնին այդպէս կը կոչեն։ Պասքոր պարզ է. ինչնչանակութիւն որ ունի «Օրթոտոքս» բառը՝ յոյն լեզուին մէջ, նոյնն է Ուղղափառը մեզի համար։ Ինչպէս բոլոր Քրիստոս իր հաւատքը և քարոզութիւնները գրաւոր կերպով չնոդորեց քրիստոնեաներուն, այլ ինք միայն առաքեալներուն հաղորդեց բերանցի և անոնք է որ մեզի գրաւոր հաղորդեցին, որով մեր եկեղեցին Առաքելական կոչուեցաւ և ոչ թէ Քրիստոնէական։ Առաքեալներուն առ Թեսաղոնիկեցիս, առ Կորնթացիս, առ Տիմոթէոս, առ Դիոդոտացիս, առ Հռովմայեցիս են։ ուղղած թղթերն են որ մեզի հաղորդեցին Քրիստոսի վարդապետութիւնները, որով ինչպէս բոլոր մեր Եկեղեցին եղաւ Առաքելական։ Այս թուղթերը՝ առաջին երեք դարերուն մէջ Քրիստոսէ սկսելով մինչեւ 300 տարի, այսինքն մինչեւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի հաղորդուեցան և այն օրէն քրիստոնէութիւնը տարածուեցաւ, ընդարձակեցաւ, եկեղեցական ժողովները գումարուեցան, ինչպէս Նիկիոյ, Կոստանդնուպոլսոյ և Եփեսոսի ժողովները։ Այսպէս մինչեւ Քրիստոսի 500 թուականներուն մօտ ամէն եկեղեցի հաւատար էր և միեւնոյն Ուղղափառ հաւատքը ունէր, որ 500 տարիներու ժամանակամիջոցի մէջ, Առաքելականներէն, հայրապետներէն հաղորդուած և փոխանցուած էր։ Բայց վերջէն յաւելո՛ ուսական մասեր աւելցընել սկսան Լատինները և Յունները մէկ քանի մասնակի ժողովներով։ Բայց անանցմէ և ոչ մին ընդունեց մեր եկեղեցին, որովհետեւ մենք մեր ուղղափառ հաւատքը ունինք, իրենց թղթելլայ իրենց լրած յաւելուածները։ Իսկ գալով բողոքականներուն, անանց չատ վերջը եկած են, քանի օր այդ նոր կրօնքը Լատիններէն ելաւ և այս կրօնքին մէկ քանի մասերուն դէմ բողոքելով կոչուեցան բողոքողներ, և այդ բաժանումին հաստատած կրօնքը կոչուեցաւ Բողոքականութիւն։ Այս բողոքողները, բողոքականները, Քրիստոսէ 1500 տարիներ վերջ եկած, «Քրիստոս սանկ է ըսեր, նանկ է ըսեր» ըսելով պարապ խօսքեր կ'ընեն։ Այդ բողոքականութիւնը մեր մէջ ալ մուտ գտաւ, ճիշդ նոյնաձեւութեան մը պէս։ Ուրեմն Հայ Եկեղեցին, ո՛չ ասելիցիներուն (լատիններուն և օրթոտոքսներուն) եւ ոչ ալ պրոտեստանտներուն (բողոքականներուն) պէտք ունի, անոնցմէ թղթելլայ և մերինը մեզի։ Եւ այն հաւատքով որ նախնիներն դարերու մէջ և ամբողջ տիեզերքին ընդունած էր, ուղղափառ է և անոր դէմ եղած կարգ մը խծբծանքները, երբեք ոչ է ալ մեզի չունին։ Ահա մեր հաւատքին ուղղափառութիւնը այսպէս։ բայց մենք ալ զայն միայն հաղորդած մը կամ զարդի մը պէս վերանիս առնելու չենք, այլ սրտով ալ ուղիղ ըլլալու և մեր սրտերուն ու մեր մտքերուն մէջ մեր Ս. Եկեղեցիին ուղղափառ հաւատքը ապաւորելու ենք։ Եւ պէտք չէ նշանենք այն կարգ մը նորելու կնիքներուն, որոնք քիչ մը գիտութիւնով ու քիչ մը զարգացումով, եկեղեցիին հաւատալիքները աւելորդաբանութիւնի կը նկատեն։ Բայց ընդհանրապէս մեծ գիտուններն են որ ճշմարիտ հաւատացեալներ և կրօնքի պաշտպաններ եղած են։ Այդ նոր-լուսաւոր գիտուններն, զարգացածները թող պատասխանեն թէ՝ ո՛վ ստեղծեց երկիրը և մարդը, ի՞նչպէս ստեղծուեցան անոնք, ի՞նչպէս կը չարժի այս խարհան, և դեռ չատ մը իրողութիւններ, որոնց դէմ բացարձակապէս լռութեան պիտի դատապարտուին ատանոնք։ Այսպէս Շնորհալին, որ կը պատուիրէ տեղի ուղղափառ հաւատք մը ունենալ, կը պատուիրէ նաեւ բարեգործ ու Ս. մարմնոյ և արեան հաղորդակից ըլլալ»։

Ս. Պատրիարք Հայրը վերջացուցի իր քարոզը, յորդորելով ժողովուրդը որ իրենց քրիստոնէական պարտականութիւնները միշտ աչքերի կատարեն։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Ս. ԽԱՉ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ԿԱՐՕՏ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

Աղքատիկ աղաքը Զաակի ռաթիւ զգեստաւորելու բարի սովորութիւնը այս տարի ալ սկսած է գործադրուիլ մայրաքաղաքիս թաղերուն մէջ։

Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը ասկից առաջ քանի սովորութեան հրաւիրած էր Գուզկունճնոյի Թաղ. Խորհուրդը զգեստաւորութեան ժամանակ մը մը կազմել միասին և գործի ձեռնարկել։ Բայց այս վերջինը թաղերու կրթական և եկեղեցական միացման ծանօթ խնդրոյն առթիւ անլաւարար գործելու իր անհոգիական ոգեղութենէն հետեւելով, առանձնապէս կը կազմէ ժամանակը։ Ասոր վրայ, Ս. Խաչցիները իրենց երկաթ վարժարանին 100ի մօտ աղքատիկ ուսանողները Զաակի ռաթիւ զգեստաւորելի համայնքին չզրկելու համար, բարեսիրու ազգեցիկ թաղեցիներէ ժամանակ մը կ'ընտրուն, որ իր առաջին նիստը գումարելով որոշեց Թաղին այս կարեւոր պէտքը լիուլի գոհացնել աղքատաւոր անձերու նուէրներով։ Նպատակին բարի և ժարդասիրական հանգամանքը և ժամանակամիջի անդամներուն ծանօթ անունները զրաւական մը են թէ՝ Սկիւտարի Ս. Խաչ վարժարանին 100ի մօտ աղքատիկ երկաթ ուսանողները այս տարի ալ Զաակի ռաթիւ պիտի չզրկուին նոր զգեստներէ, շնորհիւ աղքատաւոր նուիրատուներուն։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ յանձինքայ չարքի ուր Գուզկունճնոյի Թաղ. Խորհուրդը զգեստաւորութեան ժամանակամիջոցի մը կազմել միասին և գործի ձեռնարկել։ Բայց այս վերջինը թաղերու կրթական և եկեղեցական միացման ծանօթ խնդրոյն առթիւ անլաւարար գործելու իր անհոգիական ոգեղութենէն հետեւելով, առանձնապէս կը կազմէ ժամանակը։ Ասոր վրայ, Ս. Խաչցիները իրենց երկաթ վարժարանին 100ի մօտ աղքատիկ ուսանողները Զաակի ռաթիւ զգեստաւորելի համայնքին չզրկելու համար, բարեսիրու ազգեցիկ թաղեցիներէ ժամանակամիջ մը կ'ընտրուն, որ իր առաջին նիստը գումարելով որոշեց Թաղին այս կարեւոր պէտքը լիուլի գոհացնել աղքատաւոր անձերու նուէրներով։ Նպատակին բարի և ժարդասիրական հանգամանքը և ժամանակամիջի անդամներուն ծանօթ անունները զրաւական մը են թէ՝ Սկիւտարի Ս. Խաչ վարժարանին 100ի մօտ աղքատիկ երկաթ ուսանողները այս տարի ալ Զաակի ռաթ

ԳՈՒՄ ԳԱՊՈՒԻ Դպրաց Դասը, երբկ նոր Տնօրէն Խորհրդոյ ընտրութիւն կատարեց քուէարկութեամբ իր բոլոր անդամներուն ներկայութեանը։ Այսպէս, Տնօրէն Խորհրդոյ անդամ ընտրուեցան Տեարք՝ Բարլամ Պէրպէրեան, Արշակ Տէօլէբեան, Նիկողոս Ալամեան, Մոսէան Սիմքէշեան եւ Մկրտիչ Ճիզմէճեան, որոնցմէ առաջին երկուքը քուէից բացարձակ առաւելութեամբ ընտրուեցան։ Դիւանի ընտրութիւնը պիտի կատարուի յաջորդ մէկ նստին մէջ։ Դպրաց Դասը այս ընտրութիւնը տեղեկագրեց Պատրիարքարանի վաւերացուելու համար։ Իսկ նախկին Տնօրէն Խորհրդոյ երկու տարուան հաշիւները պատրաստած ըլլալով, ներկայացուցին Դպրաց Դասալանդամներուն, որպէս զի մինչեւ 15 օր, իրենց դիտողութիւնները, եթէ ունին, ընեն։

ԳՈՒՄ ԳԱԲՈՒԻ Աղքատախնամը երբկ նիստ գումարելով որոշեց նոր ատենադպիր մը տալ։

ՌՈՍՍՈՊՈՒՍ առաջնորդ Տ. Վահրիմ Մ. վրդ. Նախապէս եղած հրաւէրի մը վրայ, մարտ 9ին Կէլիպոլուի առաջն. փոխանորդին հետ Տարտանէլ մեկնած է և ընդունուած է տեղւոյն ազգայիներէն։ Տ. Վահրիմ վրդ. հետեւեալ օրը ներկայացած է Վսեմ. կառավարիչին և Կայս. Պէրաթը ներկայացուցած է Ն. Վսեմութեան։ Այցելած է նաեւ հրամատար փաշային։ Յաջորդ օրը փոխադարձ այցելութեան գացած են թէ Վսեմ. կառավարիչը և թէ հրամատար փաշան։

ԿԻՏԻԿ ՓԱՇԱՅԻ Ս. Մեսրոպեան վարժարանին համար, Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ Թաղին տիկիններէն և օրիորդներէն Խնամակալ մարմին մը կազմուած է հետեւեալներէն. Տիկնայք՝ Ազատի Մ. Վարդազեան, Փայլիկ Կ. Մութաֆեան, Արուսեակ Օ. Տէր Ոսկի, Վերժին Դարագաշեան եւ Օրիորդք՝ Բինիկ Մ. Գարամանեան և Գ. Եքմէճեան։

ԱՄԵՆԱՑՆ ՀԱՅՈՑ Ս. Հայրապետին կողմէ Բեթերսպուրկ ղրկուած պատգամաւորութիւնը ներկայացած է Մեծ-Դուքս Վլատիմիրի և ցուցակագրած է Սերգիոս Մեծ-Դուքսին մատուցանելու համար։ Մեծ-Դուքսը սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրած է պատգամաւորութեան, և իր շնորհակալութիւնը յայտնելով Ս. Հայրապետին օրհնութիւնը խնդրած է։

— Ս. Հայրապետը Տփղիսի մէջ այցելութիւնը ընդունած է տեղւոյն պարոնի հոգեւոր պետին և սիրալիր ընդունելութիւն մը ունեցած է։

— Ս. Հայրապետը, պարսկական սարեդարձին առթիւ խնդակցական և երախտագիտական հեռագիր մը ղրկած ըլլալով Պարսից Շահին, Ն. Վեհափառութիւն պատասխանելով իր գոհունակութիւնը յայտնած է Պարսկահայերու օրինապահ հպատակութեան համար և իր բարեացակամութիւնը հաստատած է։

Գ. ՀԱՅԿ ԿԻՒՏԷՆԵԱՆԻ վերջին նուագահանդէսը երէկ փայլուն յաջողութիւն մը ունեցաւ։ Սրահը գոհացուցիչ ըլլալու աստիճան լեցուն էր։ Հայ երիտասարդ տաղանդաւոր անգամ մը ևս ցայտեցուց իր անժխտելի տաղանդը և հիացումի մէջ թողուց ամբողջ ներկաները։ Գալով արդիւնքին, կը կարծուի թէ գոհացուցիչ է։ Բայց սա կէտը ուշադրութեան արժանի է որ երկուքան ցերեկոյթէն բացակայ էին ընկերարդէն սեր այն ընտանիքները որոնք իրենց մնայուն տեղը ունին գրեթէ ամէն օտար նուագահանդէսի մէջ։ Հայ արուեստագէտը որ մօտերս Պոլսէն կը մեկնի, վերջին անգամ ըլլալով պիտի մասնակցի նաեւ Հիւանդոցի ի նպաստ տրուելիք առաջիկայ նուագահանդէսին։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան կողմէ խնդրուած էր, որպէս զի տեղւոյն հոգեւոր հովիւ Տ. Սերոբէ քահանայ Ներչապտէի արտօնութիւն տրուի եգիպտոս երթալու և նուիրահաւաքութիւն մը կատարելու եկեղեցւոյ շինութիւնը աւարտելու համար։ Տ. Սերոբէ քահանայի ուղեւորութիւնը Պատրիարքարանի կողմէ արտօնուեցաւ, բայց Ազգական ժողովին վերջը։ Հոգաբարձութիւնը միանգամայն խնդրած է Պատրիարքարանէն որպէս զի մայրաքաղաքս քահանայ մը ղրկուի Սելանիկ, մինչեւ Տ. Սերոբի վերադարձը քահանայագործելու համար։

ՀԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ յանձնարարուեցաւ Գասթէտունիի թեմերու Թաղ. Խորհուրդներուն, որպէս զի իրենց ատենագրութիւնը և օժանդակութիւնը նուիրեն Պատր. Փոխանորդին և անոր հանձնէ ունեցած նիւթական ու բարոյական պարտականութիւններին տեր կանգնեն։

ՊԱՆՏՐՄԱՑԻ առաջնակարգ վաճառականներէն Յարութիւն էֆ. Տօնթիկեան, որ առջի օր մայրաքաղաքս եկած էր, շաբաթ օր Պատրիարքարանը երթալով ներկայացաւ Ս. Պատրիարք Հօր և թեմական գործոց վրայ բացատրութիւններ և տեղեկութիւններ տուաւ։

ԴՈՒԶԿՈՒՆՃՈՒԴԻ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին Մեծ Պահոց առթիւ ամէն հինգշաբթի պիտի քարոզէ Տ. Ներսէս վրդ. Դանիէլեան։

ՋՈՒՐԻ ԽՆԴԻՐԸ ԳԻՆՃԼԱՐԻ ՄԷՋ

Գընճլարի 450—500 տունէ բաղկացած գիւղացիները տարիներէ ի վեր ջուրի նեղութիւն կը քաշէին, մանաւանդ ամառը։ Երկու աղբիւրները բնականաբար անբաւական էին և հորերու ջուրն ալ չէր բաւեր, մ'պէս որ շատեր իրիկուընէ մինչեւ առաւուն կարգի կ'սպասէին և գիշերուան ցուրտէն և քնաստութենէն կը հիւանդանային։ 1895ին որոշուեցաւ կէս ժամ հեռաւ Շիւքրէ գիւղին մօտ Քելամլքի առատահոս ջուրէն գունէ մաս մը բերել։ Շիւքրէցիները խստացան տալ և Գընճլարցիներն ալ իբր նուէր 100 ոսկի մօտ ծախքով այն ջուրէն մաս մը պիտի տանէին Շիւքրէ գիւղախումբին կեդրոնը։ Բայց խստութիւնը չ'կատարուեցաւ և խնդիրը երկարեցաւ տարիներով։ Ասոր վրայ Գընճլարցիք 1½ ժամ հեռու գտնուած լեռնէն ջուր բերել ուզեցին, բայց Շիւքրէցիք էնդդիմացան։ Իրողութիւնը Ագֆիսարի միւտիր Սէֆէր պէյի հաղորդուելով, քնի մարմին մը ղրկուեցաւ որ խնդիրը տեղւոյն վրայ ուսումնասիրելով ի նպաստ Գընճլարցիի վճռեց։ Շիւքրէցիք նորէն էնդդիմացան։ Ս. Առաջնորդին խնդրանքով Իզմիրի կառավարիչ Վսեմ. Քեազիմ պէյ, պինպաշը Հաֆիզ էֆ.ն և իր անձնական քարտուղար Հիւսնի էֆ. ղրկեց, որոնք Ագֆիսարի Միւտիր պէյին հետ արժանավայել պատիւներով ընդունուեցան եւ համաձայնութիւն գոյացուցին. և Գընճլարցիք, ինչպէս միշտ, ազօթեցին վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։ Ս. Առաջնորդն ալ թուելով Ն. Վեհափառութեան անթիւ շնորհները, սրտագին մաղթանքներ ըրաւ, որոնց մասնակցեցաւ ժողովուրդը սրտաբուխ ամէնքով։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Նուրիցա Կ. Թէլիֆէեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հեռաւոր նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս։

Տէր և Տիկին Մ. Կարապետ Օհանեան, Սարգիս Տիւսիզեան Որդիք, Միհրան Կ. Էսքիֆեան, Թ. և Ե. Գաբակէօզեան էֆէնտիները 108ական ղրշ. և Կարապետ Հալաճեան ու Յարութիւն Բէրէթիէեան էֆէնտիները 54ական ղրուշ։

— Յեգիպտոս հանգուցեալ Պօղոս էֆ. Մարգարեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հեռաւոր նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս։

Վառմշապուհ էֆ. Մանուկեան 108, Տէր և Տիկին Դանիկ էֆ. Կիւլէրեան 108 ղրուշ։

(Կնի)

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՄԱՀ

Օր. Արմենուհի Զպուքճեան, երեք տարի դուստր Անդրանիկ էֆ. Զբպուքճեանի, մեռաւ երեքշաբթի օր և յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցիին մէջ։

Տօքթ. Իսֆայէլեան էֆ.ի ազգը տես Դ. երես

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

25 Մարտ 1895

Ֆրանս. 3% Français)	99 82
Ըէժի (Tab. Turcs)	369 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	89 30
Սրկաթուղի (Lots Turcs)	134 25
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	605 —
Թրանսվասալ (Transvaal)	98 —

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎԱՖԻՀԱԹ

Խազինէի Խստատի Շահանէ էվլաքը Հիմաեան գալէմի խիլիֆաքնան իզզէթլու Բարի էֆէնտիէ Թէրֆիէն բիւթալէի Սանիյէ սընֆը ամանիսի թէվֆիհ պույրո լմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊՈՒԼԿԱՐ

ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԻ ՄԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍՒ ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ՀԵՐՔՈՒՄԸ

Պուլկարիոյ Բարիզի դիւանագիտական գործակատար տօքթ. Զոլոթովիչ վերջերս տեսակցութիւն մը ունեցած է Բարիզի Թան լրագրին մէկ խմբագրին հետ, որուն արդիւնքը կը հրատարակէ նոյն թերթը։ Պուլկար գործակատարը իր յայտարարութեանց մէջ կ'ըսէ թէ Բուսէլիի Սրբեակ Նահանգներուն մէջ Պուլկարները չեն կրնար աղատօրէն կատարել իրենց կրօնական արարողութիւնները, իրենց նիւթական եւ բարոյական զարգացման համար արատնութիւններ կը ղլացուին և օրէնքին հաւասարութիւնը չգործադրուիր. եկեղեցիներ չեն կրնար շինել, չատ տեղեր Իսարէի ժողովուրդներուն մէջ պուլկար անդամ չգտնուիր, Պուլկարները բռնադատութեանց կ'ենթարկուին, որով չատեր սկսած են գաղթել և այս շրջանութեանց Յոյներն ալ մասնակից են. իսկ Պուլկարներուն փափաքը բլլալով հաւասարութեան, արդարութեան և իրենց գոյքերուն և կեանքին ապահովութեան հիմին վրայ դրուած վարչութիւն մը, Բուսէլիի արդի քաղաքային բաժանումը իրենց համար վնասակար է։

Պուլկար պաշտօնական անձի մը կողմէ եղած այս ծանր, բայց անճշմարիտ յայտարարութիւններուն հետեւեալ կերպով կը պատասխանեն Թուրք թերթերը.—

«Պատմական յայտնի իրողութիւն մըն է թէ օսմ. կառավարութիւնը հաւասարութեամբ կը դիտէ իր բոլոր հպատակները և ցեղի ու կրօնքի խարբնաւ գոյութիւն չունի անոր համար։ Վեց դարերու երկար միջոցին պատմութիւնը և զանազան ժողովուրդներու կրօնքին և լեզուին անխախտ պահպանութիւնը ապացոյցներ են օսմ. կայսրութեան անխտրական քաղաքականութեան։ Այս հաւասարաչափ օգին աւելի ընդարձակուեցաւ վերջին դարուն։ Հնուց ի վեր ոչ-իսլամ հպատակներ պետական բարձր պաշտօններու մէջ գտնուած են և վերջին 50 տարիներուն մէջ ա՛լ աւելի բազմացած է ոչ-իսլամ պաշտօնատարներու և բարձր աստիճանաւորներու թիւը։ Այսօր նոյն իսկ ինքզինք քաղաքագիտութեան գագաթնակէտը հասած կարծող Եւրոպական տէրութեանց մէջ չկայ տէրութիւն մը որ օսմ. կառավարութեան չափ յաջողած ըլլայ բառնալ իր հպատակներուն զանազան դասակարգերուն միջեւ ծագած կրօնական և ցեղական անհամաձայնութիւնները. ոչ մէկ տէրութիւն կայ որ Օսմանեանին չափ ջանադիր եւած ըլլայ այդքան այլազան տարրերը ներդաշնակութեան մէջ պահելու, և այնքան ընդարձակ առանձնաշնորհումներ և իրաւունքներ տուած ըլլայ իր հպատակներուն։ Մանաւանդ վեհ. Սուլթանին օրով վերջին ծայր հոգ տարուած է օսմ. հպատակներուն իրաւասութեանց պահպանման և հաւասարութեան, և քանի քանի անգամ կայս. բարեհաճ իրատէներ հրատարակած են որ ոչ մէկ անհատ իր կրօնքին և ազգութեան համար նեղուի, որով իսլամներու և ոչ-իսլամներու կեանքի, ինչքի և պատուոյ ապահովութիւնը միևնոյն աստիճանով երաշխաւորուած է։ Ճշմարտութիւնը թէև տեւի պէս պարծանք է, սակայն Եւրոպական մամուլին մէկ մասը կարգ մը չարախտութիւններ, աւելի հիշդը շահագրգռութենէ մղուած՝ ամէն տեսակ զրպարտութիւններու կը հրապարակեն։ Առանցմէ մէկն ալ Թան է։ Այդ լրագիրը փոխանակ գնահատելու այն մեծամեծ ջանքերը զորս օսմ. կառավարութիւնը 2—3 տարիէ ի վեր կ'ընէ Բուսէլիի մէջ անդորրութիւնը ապահովելու համար, և փոխանակ իր դրիչը այդ մարդասիրական գործին զարգացմանը ծառայեցնելու, ընդհակառակը խռովարարներու գործիք եղած, կը հրապարակի չատ մը բարենորոգումներ իբրեւ կատարումներ ու անիրաւութիւններ ցոյց տալ։ Թան չարամտութիւնը ու կողմնակալութիւնը այնքան առաջ կը տանի որ ուղղակի յարաբերութիւն հաստատելով խռովարարներու հետ, կը պաշտպանէ զանոնք, և այդ առթիւ այնքան անչքնահայեաց կ'ըլլայ որ մեծ Տէրութիւնները և նոյն իսկ իր պատկանած Ֆրանսան կը պախարակէ, ձեռք առնուած կարգ մը միջոցներու համար։ Շատ մը խնդիրներու մէջ այդ թերթին պահանջումները նոյն իսկ խռովարարներուն պահանջումներն ալ կ'անցնին։ Թան արժանի է մէկ արատը համարուելու լրագրութեան, որուն ընթացքը պէտք է ըլլայ ծառայել մարդկութեան և ճշմարտութեան։ Բայց Թան այդ պարտականութիւնը ուրանալով և ասպարէզին արժանապատուութիւնն ալ ոտնակոխ ընելով, կը հետեւի շահասիրութեան, չարամտութեան, մոլեռանդութեան և զրպարտութեան, այդ կերպով բացարձակապէս թշնամանելով Օսմ. կայս. կառավարութիւնը։ Մէկ երկու տարիէ ի վեր նոյն թերթին էջերը յատկացուած են կարգ մը խռովարար անձերու որոնք օսմ. ջախջախիչ ոյժին բուռն հալածումներէն ոնէ կերպով ազատուած ապաստանարան մը գտած են և իրենց իշխերուն իրականացէն յուսահատ, կ'ուզեն անիմաստ բարբաջանքներով ելք մը տալ գործին և ատոր համար Թրթի կոր մը գտած են։ Այդ անձերը, սիլինար գլխարկով, բաճկան և տարատ հագած, փայլուն կօրիկներով, բարեկրթութեան տարազին տակ խայտառակ աւազակներ են։ Անցածները Բարիզի Պուլկար դիւանագիտական գործակատարն ալ այդ թերթին մէջ համարձակած է կարգ մը խորհրդածութիւններ հրատարակել որոնք անարգ շաղակրատութիւններ են։ Լրագիր մը, պաշտօնական հանգամանք չունի, որով իր զրպարտութիւնները և յերիրանքները այնքան կարեւորութիւն չեն կրնար ունենալ, սակայն պաշտօնական անձ մը երբ առանց մտածելու յայտարարութիւն մը կ'ընէ և մանաւանդ զրպարտութիւններ, այդ պարագան յանցանք մը, մեղք մըն է մարդկութեան դէմ։ Այդ անձը որուն խօսքերէն բացարձակ կ'ուրեւայ թէ բան մը չհակնար դիւանագիտական արհեստէն, կ'ըսէ թէ Պուլկարները կրօնքի ազատութիւն չունին։ Ակէց բացայայտ և ստորին սուտ կարելի է երեւակայել։ Պուլկարները, որոնք 5—600 տարիներ օսմ. կառավարութեան հովանիին տակ կ'ապրին, ինչպէս պահեր են իրենց կրօնքն ու լեզուն։ Որչափ կոյր ըլլալու է մարդ էսելու համար թէ եկեղեցի չինել կ'արգիլուի եղեր անոնց, երբ այսօր Բուսէլիի մէջ այնքան պուլկար եկեղեցիներ կան և այնքան պուլկար եկեղեցականներ ամէն դիւրութիւն և օգնութիւն կը վայելեն կրօնական պաշտամունքի համար։ Այդ պուլկար դիւանագէտ եթէ չամչնար Բուսէլիի մէջ Պուլկար ալ չկայ պիտի ըսէր, ինչպէս եկեղեցի չկայ կ'ըսէ։ կ'ըսէ թէ Պուլկարները նիւթական և բարոյական առաջդիմութեան միջոցներէն զրկուած են. այն ատեն ինչպէս մէջտեղ եկած են Երեք Նահանգներուն մէջ գտնուած պուլկար հազարաւոր դպրոցները, եկեղեցիները և բարեգործական հաստատութիւնները։ Արդեօք այս յերիւրանքները եթէ կ'ընեն, կը կարծեն թէ Եւրոպա պիտի ուրանայ անոնց գոյութիւնը։ Եթէ Թան և զինքը դրդողները այս կարծիքը ունին այն ատեն իրենց վրայ ցուցէլ ուրիշ բան չենք կրնար ընել։ Օսմ. կառավարութիւնը իր միւս հպատակներուն պէս օրէնքի հաւասարութեամբ կը վարուի Պուլկարներուն հետ։ Դատարաններու, Իսարէի ժողովներու, թաղապետական Խորհուրդներու, ոստիկանութեան և ոստիկան-զօրքերու կարգին մէջ Պուլկարներ ալ կան։ Երեակ Նահանգներուն մէջ միայն Պուլկարներ չեն բնակիր. Սերպեր, Յոյներ, Ուլահներ և ուրիշ քրիստոնեաներ ալ կան, որոնց՝ կառավարութիւնը հաւասար աչքով կը նայի ինչպէս Պուլկարներուն։ Յոյներուն, Ուլահներուն, Սերպերուն դպրոցները, եկեղեցիները և բարեգործական հաստատութիւնները և անոնց վարչութիւնը ինչպէս որ իրենց ձեռքն է, Պուլկարներուն ալ յար և նման է և ազատ են կատարելապէս իրենց կրօնքին գործադրութեան մէջ։ Օսմ. հովանիին տակ ապրող պուլկար հպատակ մը, մէկ հոգի գտնէ հրապարակ ելնելով կրնա՞յ ըսել թէ, «Կայս. կառավարութիւնը և իր պաշտօնեաները զիս արգիլեցին ազատօրէն կրօնքս պաշտելու»։ Պուլկարները, կեղեքումներու չկրնալով դիմանալ կը գաղթեն եղեր։ Ահա յայտնի չարամտութիւն մըն ալ։ Իրա՞ւ կեղեքում մը կայ, բայց որի՞ կողմէն, — ինքզինքին խղճրացոյց հայելիին մէջ տեսնող այն յեղափոխականներէն, որոնք հանդարտիկ և հաստատիմ գիւղացիները կը կողոպտեն և ատով չգոհանալով խեղճերը բռնութեամբ Պուլկարիա կը քշեն։ Ասոնք երբ օսմ. քաղաքի զօրքերը տեսնեն, ահա ինքզինքին սահմանագլուխէն անդին կը նետեն ազատելու համար։ Օսմ. կառավարութիւնը այդ խռովայոյզ աւազակներն է որ կը կեղեքէ ոչ թէ ժողովուրդը և Պուլկարները կը պաշտպանէ պուլկար արիւնռուշտ աւազակներուն դէմ։ Եւրոպա չի՞ տեսներ, չի՞ լսեր արդեօք այսօր Բուսէլիի լեռները, անտառները թափառող խռովարարներու ընթացքը։ Զուտ պուլկարաբնակ գիւղերու մէջ անգամ չատ հազուադէպ է գտնել յեղափոխականները ընդունող հաւատարիմ հպատակ մը։ Եթէ դուրսէն եկած դրդումները երբեմն ազդեցութիւն ցոյց չտան և եթէ արտատանման մէջ իրենց միտքը թունաւորուած և օսմ. հողը մտնելու յաղողած փոքրաթիւ խռովարարներ չգտնուին, Երեք Նահանգներու Պուլկարներէն ամէնն ազատ անգամ իր հանգիստը վրդովող ընթացքի մէջ չգտնուիր։ Դարերէ ի վեր իրենք իրենց, հանդարտ և անդորր ապրած, հարստութեան և հոգի տէր եղած, Ռ. քաղաքակրթութեան առաջդիմութիւններէն օգտուելով հաւատարար աւելի բարգաւաճման ենթակայ գիւղացիները ո՞վ կը կեղեքէ, ո՞վ կը վրդովէ. արդեօք Եւրոպա չի՞ գիտեր։ Այսօր ամէն մարդ գիտէ թէ իրենց եկեղեցին, դպրոցները, գերեզմանատունները մէկ ըլլալով, դարերէ ի վեր եղբօր պէս ապրող Պուլկարներուն, Յոյներուն և Սերպերուն միջեւ հակառակութեան որեւէ արձագանգութիւն մը կը ցանուի։ Օրէնքի անխրթարականութիւնը և գոյքի ու կեանքի ապահովութիւնը ասուղը արդի օսմ. վարչութիւնն է։ Դարերէ ի վեր այս է Թուրքիոյ քաղաքականութիւնը և Բուսէլիի մէջ գտնուող օտարազգի պաշտօնեաները այս պարագան չեն դադրիր իրենց պատկանած տէրութիւններուն տեղեկագրելէն։ Երբ օսմ. արդարակրօրէն վարչութիւնը Պուլկարի մը՝ Յոյին եւ Յոյի մը՝ Պուլկարին և կամ ասոնց՝ միւս քրիստոնեաներուն դէմ իրաւունքի ոտնձգութիւն մը կ'արգիլէ, անդին Պուլկար խռովարարները իրենց հարստահարութիւնները և կեղեքումները ի գործ կը դնեն հաւատարապէս Իսլամներուն ալ, Յոյներուն ալ, Ուլահներուն ալ, Սերպերուն ալ վրայ։ Իրենց միտքը, սիրան ու խիզճը արտաքին չարաշահութիւններէ թունաւորուած այս լեզուփոխականները որոնք երեւան եկած են կարեւորութիւն տալով թէ արիւն կը թափեն, հոգի կը վառեն և ամէնուն գէշութիւն կ'ընեն, բնական է որ դժգոհ են օսմ. արդարութենէն, իրենց հայրենակից Յոյներէն և միւս հպատակ ժողովուրդներէն։ Մինչ այսօր ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհը ատոնց գոյութիւնն է որ վանգաւոր կը նկատէ։ Այդ յեղափոխականներն են որ Երեք Նահանգներու բնակիչներուն հանգիստը կը վրդովեն, հարստութիւնը կը ջնջեն և կրօնական արարողութեանց աւանդական ազատութիւնը կ'աշխատին աւրել և վերջապէս տեսակ տեսակ ոճրագործներ կը գործեն։ Եթէ ասոնց եղեռնական գործերուն վրայ Սուլտանատի թերթերուն գրածները հաւաքուին հատորներ կը լեցուին։ Կը պնդուի թէ Երեակ Նահանգներուն արդի քաղաքային բաժանումը Պուլկարներուն համար վնասակար եղած է։ Ցարդ իրենց հայրենակիցներուն հետ եղբօր պէս ապրող Պուլկարներէն ոնէ է դժգոհութիւն չէր լսուած թէ այս նոր վարչութիւնը անարդար է իրենց։ Այս խօսքերը կ'ընեն այժմ կարգ մը յեղափոխականներ, որովհետեւ արդէն ուրիշ բան չպատուիր իրենցմէ, իրենք որ իրենց ազգակիցներուն և նոյն իսկ հաւատարիմ Պուլկարներուն կեանքը և ինչքը բանաբարելէ ետ չեն կենար։ Եւ չատ բնական է որ այս տեսակ խռովարար գաղափարներ ունեցող Բարիզցի պուլկար դիւանագիտական գործակատարն ալ գոհ չպիտի ըլլար օսմ. ներկայ վարչութենէն, այլ քաղաքային բաժանումը վնասակար պիտի համարէր, և հարկ էր որ Պուլկար դիւանագէտին փափաքին և քմահաճոյքին համաձայն վարչական բաժանում մը կատարուէր։ Պուլկար պաշտօնեային յայտարարութիւններէն կը հակցուի որ ըրած զրպարտութիւններուն և գրեած արդիւնքին մէջտեղը նպատակի մը կը հետեւի։ Այդ պաշտօնեան զրպարտութիւններ յորինելու պէտք կը տեսնէ, այդ եպերելի արդիւնքը ձեռք բերելու համար։ Կայս. կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած բարենորոգմանց խոհական միջոցները կը զբաղեցնեն ամբողջ աշխարհի և մանաւանդ Բուսէլիի գտնուող օտարազգի պաշտօնեաներէ։ Ոչնչի տէր ամէն ոք կը գովէ օսմ. կառավարութեան անկողմնակալութիւնը և ջանքերը։ Հետեւաբար այս արդար ընթացքը չարատաւորելու Թանի նման չարախտ թերթի մը և իր պաշտօնական հանգամանքին բոլորովին անգիտակից, կողմնակալ և ամէն բան իրեն չահուն համաձայն դատելու հետամուտ Պուլկար դիւանագէտի մը անմիտ զրպարտութիւններէն։ Օսմ. կառավարութեան գթութեան ու մարդասիրութեան բարձրութիւնը և արդարութեան ու խղճմտութեան մասին յարգանքին աստիճանը չատ վեր են այդ տեսակ փոքրոգութիւններէ։»

ՊԱՇՏՕՆ.— Էրզէրիմ (Պրուսա) գայմագամ անուանուեցաւ Մէրզիֆունի նախկին գայմագամ Բէյուֆ պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Ցարդ Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Այնշէի խբճուղներու Ա. ճարտարգէտ Խորասան էֆ.ի։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Ուլաի Բ. աստիճանին բարձրացաւ Ելմտական նախարարութեան հաշուակալութեան Մայրատուփարի դիւանին միւմէյիզ Ճէվալ պէյ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. — Գրած էինք թէ Հելլէն կառավարութիւնը պատուանշաններ տուած է օսմ. պաշտօնատարներու։ Այսպէս, Ս. Փրկիչ պատուանշանին Ա. աստիճանը տուած է Մաքսային վերատեսուչ Հասան Ֆէյզի փաշայի և Խարիճիէյի խորհրդական Նաում փաշայի. Բ. աստիճանը՝ Խարիճիէյի թղթակցութեանց քարտուղարի անգամ Ասատուրեան ազգ. գործոց գրագրի և ... մասնաւոր պայմաններ. և Գ. աստիճանը Հրիւսէլի օսմ. դեսպանատան քարտուղար Տիրան պէյ Նորատունկեանի, որդի Դաբրիել էֆ.ի։

ԴԵՐ-ՍԱՎԱԿԱՆ Բիւթրուսքի շաբաթ առաւ մեկնեցաւ Պոլսէն Յիկէքվար յամանաւով։ Յիկէքվար առջի գիշեր անցաւ Տարտանէլէն ողջմունքներ փոխանակելով ցամաքին հետ։ Վեհ. Սուլթանը զանազան Նուէրներ ընծայեց դեր-ծավալիւն և մեծ սպաներուն։

ԹՈՒՐԲԻՆ. ԵՒ ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆ.— Հապէշիստանի Մենելիք կայսր կողմէ նուէրներ մատուցանելու համար Վեհ. Սուլթանին, Պոլիս կուգան Հապէշիստանի մաքսային վերատեսուչ Հաճի Անմէտ Ապատուլլան և կայսր անձնական թարգման Աթօ Այթա Մարիամի, ինչ ուրիշ պաշտօնեաներու հետ։ Կայս. Թիկնապահ գնդապետ Ճէվալ պէյ, մինչեւ Իորթ-Սայիտ դիմաւորեց պատուրակութիւնը, որ Երուսաղէմ այցելած ըլլալով, քանի մը օրէն Պոլիս կը հասնի։ Մենելիքի ղրկած նուէրներն են 2 վագր, գառնուկ մը, վագրի կատու մը, 10 փղոսկր, 2 վագրաձի և հազուագիւտ թռչուններ։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ Վարչութիւնը ճեպընթաց կառախուզք հաստատեց Հայատար Փաշայէն Դոնբա և Էնկիւրի։ Ճամբան 24 ժամ պիտի տեւէ։ Այս ճեպընթացները առ այժմ շաբաթը անգամ մը պիտի բանին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Պուլկար կառավարութեան խաղաղասէր գաղափարին իբր ապացոյց Նախարարաց Խորհուրդին որոշմամբ ծանուցուցաւ սահմանագծելի իշխանութեանց, կրկնապակել հակադրութիւնը և աւգիլել անցքը այն անձերուն որոնք անցագիր չունին, զինեալ ըլլան անոնք կամ ոչ։ Այս գործին մէջ թերացող պաշտօնները ուեւթասպաները պատերազմական տեսանին առջեւ պիտի քաշուին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱԿԱՆՋԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ. — Գուսդարու, կայսրաբնակ մօտ, սրճարար Երկի 40 փարա կ'ուզէր նուագածու թատորէն, որ անկուտ ըլլալով, միշտ պարքը կը յետաձգէր ասլ։ Առջի օր, սակայն Երկի այս մերժումներէն կատղած կը յարձակի թատորի վրայ և ատկանը կը խածնէ և մէկ կողը կը կլէ։ Մարդուն ախորժակը տեղը կը մնայ սակայն, որովհետեւ սարիկանները կը ձերբակալեն զայն։

ԳՈՂԵՐ մասն Շիշլիի կողմը. Լէոն էֆ.ի տունը և վերջուցին ադամանդեայ մատնի մը, ժամացոյց մը, 35 ոսկի, և թանկարժէք գորգ մը։

— Բերա, Տօլապ Տէրէ, Անտրոնիք անուն կնոջ տունը առջի օր Քիրեաքօ անուն մէկը մտնելով գողցաւ 7 ոսկի և 2300 ղրուշի մէջիա։ Մարդը ձերբակալուեցաւ։

Կարդալ Մահմուտ Փաշա, Խ. ՖԷՍՃԵԱՆ դեղարանի Զկան իւղի ծանուցումը Դ. երեսը։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն Հեռագրական Գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲԱՐԻԶ, 29 մարտ. — Զօր. Լինէվիչ կը տեղեկագրէ թէ իր ձախ թեւին վրայ հեծելազօրաց ընդհարումներ տեղի կ'ունենան։

— Բեթերսպուրկէ կը հեռագրեն թէ զօր. Կրիրզնպէրկ հրամատարութեան պաշտօն մը խնդրած է Մանչուրիոյ մէջ, բայց իր խնդիրը նկատի չէ առնուած։

— Զուրցերիոյ Պանքվէրայն դրամատունը ճարտնական նոր փոխառութիւն մը հրապարակ պիտի հանէ 100ին 4½ով։

— Թօքիոյէն կը հեռագրեն թէ զօր. Գուրօքի հրահանգ ստացած է կէնսանը ընել խարիսխ Վլատիվոսթոքի պաշարման։

Վայրի Հնդիկները

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻՑ

ԵՒ ՏՈՒԱՍՈՒԹԻՒ ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՒՍԱՆԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ՀԵՂԻՆԱԿ

'ազմուած ա՛յն տեղի կիրճը

Է Լ Տ՚Օ Ր Ա Ֆ Տ՚Օ՚...

— Ս. եմ ալ ձեր խօսքը ընդունած եմ, ըսաւ Տիօկօ։ Այն կըռիւը զոր այսօր պիտի սկսինք, չի նմաներ անոնց զոր վարուած էք մղել Եւրոպայի մէջ։ Մեր դէմը ունինք թշնամիներ որոնց գլխաւոր զէնքը խորամանկութիւնն է։ Ուրեմն մենք անհրաժեշտ է։ Ի՞նչ մենք անհրաժեշտ է։ Ուրեմն մենք անհրաժեշտ է։ Ուրեմն մենք անհրաժեշտ է։ Ուրեմն